

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Herinrichting van de Groeve Boudewijn, gemeente Woensdrecht

Advies over reikwijdte en detailniveau
van het milieueffectrapport

24 april 2012 / rapportnummer 2641-31

1. Hoofdpunten van het MER

Woningcorporatie Vestia heeft het voornemen om het terrein van de voormalige zandgroeve en kalkzandsteenfabriek Boudewijn in Ossendrecht in de komende jaren te transformeren tot een landschappelijk waardevol natuurgebied, gekoppeld aan de bouw van maximaal 75 woningen, een hotel en een aardkundig monument ter ontsluiting van de Brabantse Wal. Voor het op te stellen bestemmingsplan wordt de procedure van milieueffectrapportage doorlopen.

De Commissie voor de m.e.r. (hierna 'de Commissie') beschouwt de volgende punten als essentiële informatie in het milieueffectrapport (MER). Dat wil zeggen dat voor het meewegen van het milieubelang in de besluitvorming het MER in ieder geval onderstaande informatie moet bevatten:

- een onderbouwing van de behoefte en haalbaarheid van de integrale gebiedsontwikkeling binnen de kaders van natuurwetgeving en –beleid;
- vanuit het oogpunt van de gewenste natuur(waarden) inzicht in de randvoorwaarden en de mogelijkheden:
  - voor het realiseren van optimale waterhuishouding;
  - voor het optimaliseren van de inrichting, het beheer en het recreatief gebruik van het gebied;
  - voor het (gedeeltelijk) buiten het plangebied realiseren van de rode functies en niet (alleen) op het voormalige fabrieks- en sanatoriumterrein.
- een beschrijving van de gevolgen van het voornemen voor aanwezige en nog te ontwikkelen natuurwaarden, landschap, aardkundige waarden/cultuurhistorie, water, bodem en leefmilieu.

Besluitvormers en insprekers lezen in de eerste plaats de samenvatting van het MER. Daarom verdient dit onderdeel bijzondere aandacht. De samenvatting moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER.

In de volgende hoofdstukken beschrijft de Commissie in meer detail welke informatie het MER moet bevatten. De Commissie bouwt in haar advies voort op de notitie Reikwijdte en Detailniveau Groeve Boudewijn (verder notitie R&D). Dat wil zeggen dat zij in dit advies niet ingaat op de punten die naar haar mening in de notitie R&D voldoende aan de orde komen.

---

¹ De samenstelling van de werkgroep van de Commissie m.e.r., haar werkwijze en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies. Projectgegevens en bijbehorende stukken, voor zover digitaal beschikbaar, zijn ook te vinden via www.commissiemer.nl onder 'Advisering' of door in het zoekvak het projectnummer in te geven.

2. Achtergrond, beleid en besluitvorming

2.1 Achtergrond

Beschrijf kort, mede aan de hand van kaarten en foto's, de geschiedenis van het plangebied gedurende de laatste eeuw en de gebeurtenissen die hebben geleid tot de huidige situatie. Ga daarbij ondermeer in op de vergunningverlening voor en de zandwinning in de groeve, het fabrieksterrein zelf, de geschiedenis van Dennenheuvel, de plannen voor een klooster en de opkomst van de (diepe) waterwinning.

Onderbouw in het MER om welke redenen het overgrote deel van de Bouwdewijngroeve tot EHS-gebied en vervolgens tot N2000-gebied is verklaard en geef (globaal) aan wat dit betekent voor de inrichting en het beheer van de groeve, in aansluiting op het omringende gebied.

Onderbouw in het MER de behoefte en haalbaarheid van de integrale gebiedsontwikkeling met de voorgenomen 75 woningen en hotel in Groeve Boudewijn, mede in relatie tot actuele en toekomstige verwachte demografische ontwikkelingen, de ontwikkelingen op de woning- en arbeidsmarkt en het beperkte aantal contingenten waarover de gemeente kan beschikken, mede in relatie tot het ruime aanbod aan beschikbare bouwlocaties in de bebouwde kommen van de gemeente en elders buiten de Natura 2000- en EHS-gebieden. Zet in relatie tot de realisering van de gebiedsdoelstellingen de voor- en nadelen van investeringen in locatie Groeve Boudewijn (als onderdeel van Natura 2000-gebied) af tegen andere mogelijke locaties voor woning- en hotelbouw in Woensdrecht en directe omgeving.

Beschrijf of en in welke mate de voorziene 'rode' ontwikkelingen in Groeve Boudewijn nodig zijn om de 'groene' ontwikkelingen (natuur- en landschapsontwikkeling) te kunnen realiseren. Geef aan welke terugvalopties voor de 'groene' ontwikkeling bestaan mochten er geen of minder woningen en/of geen hotel gebouwd worden.

Werk de project-/plandoelen dusdanig concreet uit dat de effecten van het voornemen daaraan getoetst kunnen worden.

2.2 Beleidskader en besluitvorming

Geef in het MER aan welke wet- en regelgeving en welk beleid relevant is voor het voornemen en de randvoorwaarden die hieruit voortkomen. Ga, aanvullend op de informatie gegeven in de notitie R&D, in ieder geval in op:

- het provinciale beleid dat geldt voor de Groenblauwe mantel;²
- het provinciale beleid met betrekking tot aardkundige waarden in algemene zin en de Brabantse Wal in het bijzonder;

---

² Nieuwe ontwikkelingen daarbinnen zijn mogelijk als ze de bestaande natuur-, bodem- en waterfuncties respecteren of bijdragen aan een verbetering van deze functies of het landschap.

- de verplichtingen voor bosherplant als gevolg van de voormalige zandwinning, voortkomend uit de EHS-regelgeving en Boswet;
- de instandhoudingsdoelen voor het Natura 2000-gebied Brabantse Wal;
- de (herijking van) de woningbouwprogrammering van de gemeente in samenspraak met de provincie.

Geef aan volgens welke procedure en welk tijdpad de besluitvorming over het bestemmingsplan geschiedt en welke adviesorganen en instanties daarbij formeel en informeel worden betrokken. Presenteer de privaats- en publiekrechtelijke afspraken die zijn gemaakt en in welke mate deze doorwerken in het bestemmingsplan. Geef aan hoe uitvoering van alle onderdelen van het plan, waaronder noodzakelijke beheermaatregelen, geborgd gaat worden.

3. Voorgenomen activiteiten en varianten

3.1 Algemeen

Geef aan welke concrete ruimtelijke ontwikkelingen met de herziening van het bestemmingsplan mogelijk worden gemaakt. Beschrijf de relatie tussen het bestemmingsplan en het inrichtingsplan. Geef voorts aan voor welke planonderdelen het bestemmingsplan kaderstellend is en voor welke onderdelen het bestemmingsplan rechtstreeks in uitvoering voorziet.

Beschrijf in het MER de voorgenomen activiteiten voor zover deze aanzienlijke milieugevolgen kunnen hebben, al dan niet in cumulatie met andere activiteiten. Maak onderscheid tussen activiteiten die plaatsvinden in de realisatiefase (inrichting/aanleg) en de gebruiksfase (gebruik en beheer). Geef aan wie verantwoordelijk is voor die activiteiten.

Presenteer op kaart:

- de begrenzing van het plangebied met daarbinnen de voorgenomen activiteiten;
- de begrenzing van beschermde gebieden, zoals Natura 2000 en EHS;
- de ligging van bestemmingen die op het functioneren van N2000 en EHS van invloed kunnen zijn, zoals woningen, hotel, recreatieve routes en voorzieningen etc.

3.2 Varianten

In de notitie R&D is aangegeven dat het MER zich gaat baseren op het bestaande inrichtingsplan voor de groeve. Geef aan welke (andere) mogelijke planonderdelen en ruimtelijke inrichtingen in het verleden zijn overwogen en op basis van welke (natuur- en milieu-)argumenten is gekozen voor het huidige plan.

De Commissie adviseert in het MER de mogelijkheden te onderzoeken voor:

- het realiseren van een optimale belevingswaarde van het gebied met minimale verstoring door recreatie. Denk bijvoorbeeld aan recreatieve zonering om negatieve effecten op kwetsbare planten en schuwe dieren te minimaliseren en/of aan optimalisering van de locatie van het aardkundig monument en de bijbehorende voorzieningen. Onderzoek

daartoe vanuit de Natura 2000-doelen de maximaal toelaatbare belasting door recreatief gebruik;

- het realiseren van de vanuit aanwezige belangen voor natuur en bodem optimale waterhuishouding. Denk bijvoorbeeld aan de mogelijkheden voor het herstellen van de oorspronkelijke leemlaag en het langer vasthouden van het water in het gebied;³
- het optimaliseren van de inrichting en het beheer van het gebied. Denk bijvoorbeeld aan het creëren en in stand houden van zo veel mogelijk overgangen van bos naar open plekken (heide, open zand, vochtige ruigte) ten behoeve van de ontwikkeling van de gewenste soorten. Betrek daarbij de mogelijkheden voor optimalisering van de bestaande bosherplantverplichtingen;
- het minimaliseren van effecten op natuur door de voorziene woningbouw en het hotel in zijn geheel buiten het Natura 2000-gebied te situeren;
- het weer zichtbaar maken van in het verleden al blootgelegde gelaagdheden in de bodem als onderdeel van het aanwezige aardkundig waardevolle gebied in plaats van het op een andere plaats tonen ervan.

3.3 Referentiesituatie

De (milieueffecten van) de huidige situatie plus de autonome ontwikkeling⁴ vormen gezamenlijk de referentiesituatie voor het MER, waarmee het voornemen wordt vergeleken. Betrek bij de referentiesituatie ook relevante ontwikkelingen buiten het plangebied. Denk daarbij onder meer aan de vermindering van de drinkwateronttrekking op de Brabantse Wal op basis van het afgesloten convenant en de natuurontwikkeling in de omgeving van de groeve.

4. Bestaande milieusituatie en milieugevolgen

4.1 Algemeen

Onderbouw in het MER de keuze voor het gebruik van expert judgement, vuistregels, modellen en gegevens waarmee de gevolgen van het voornemen zijn bepaald. Ga in op de onzekerheden in deze bepaling. Vertaal dit in een bandbreedte voor de genoemde gevolgen.

Maak onderscheid in tijdelijke en permanente effecten bij inrichting/aanleg respectievelijk gebruik/beheer.

Toets het voornemen niet alleen op milieueffecten, maar geef ook aan in hoeverre de beoogde doelen van de integrale gebiedsontwikkeling met dit plan worden gerealiseerd.

---

³ Zie in dit verband ook de zienswijze van Natuurmonumenten.

⁴ Het gaat daarbij niet alleen of noodzakelijkerwijs om de situatie in 2020 zoals aangegeven in de notitie R&D (blz. 33).

4.2 Natuur

4.2.1 Algemeen

Geef in het MER aan welke kenmerkende habitats en soorten aanwezig zijn in het studiegebied.⁵ Beschrijf de autonome ontwikkeling van de natuur in het gebied. Ga daarna in op de ingreep-effectrelaties tussen de voorgenomen activiteit en de in het studiegebied aanwezige natuurwaarden. Geef aan voor welke dieren en planten aanzienlijke gevolgen te verwachten zijn, wat de aard van de gevolgen⁶ is en wat deze gevolgen voor de populaties betekenen.

Maak duidelijk of en in welke mate mitigerende maatregelen de negatieve effecten van het plan kunnen beperken of voorkomen.

4.2.2 Gebiedsbescherming

Natura 2000

Het plangebied ligt voor een groot deel binnen het Natura 2000-gebied Brabantse Wal. Beschrijf voor dit gebied:

- de instandhoudingsdoelstellingen voor de verschillende soorten en habitats en of sprake is van een behoud- of verbeterdoelstelling;
- de actuele en verwachte oppervlakte en kwaliteit van habitattypen en leefgebieden voor de verschillende soorten. Geef aan welke andere soorten baat hebben bij specifieke (a)biotische ingrepen in de groeve zoals vernatting, aanleg of ruimen van bos en boschages, en andere eenmalige of te herhalen (beheer)ingrepen;
- de actuele en verwachte populatieomvang van soorten aan de hand van meerjarige trends.

De Commissie onderschrijft de conclusie in de Notitie Reikwijdte en Detailniveau dat voor dit plan een Passende beoordeling moet worden uitgevoerd. Onderzoek in de Passende beoordeling welke gevolgen voor het Natura 2000-gebied optreden. Ga in op de gevolgen van het voornemen voor de draagkracht van het Vogelrichtlijngebied voor de aangewezen soorten. Betrek daarbij de mogelijke externe effecten op het Habitatrichtlijngebied. Geef ook aan, indien aan de orde, in hoeverre het voornemen binnen het plangebied leidt tot positieve effecten op habitattypen waarvoor het Habitatrichtlijngebied is aangewezen. Betrek hierbij de ontwikkelingsstrategie zoals die is geformuleerd in het concept-Beheerplan Natura 2000-Brabantse Wal. Geef voorts aan, op welk moment in de tijd (positieve en negatieve) effecten van de afzonderlijke ontwikkelingen binnen het plan verwacht mogen worden.

Onderzoek in de Passende beoordeling of de zekerheid kan worden verkregen dat het plan de natuurlijke kenmerken van het gebied niet aantast. Uit de wetgeving volgt dat een project

---

⁵ Het is, afhankelijk van het voorliggende besluit, mogelijk een selectie van te beschrijven habitats en soorten te maken. Ook het gekozen detailniveau van de beschrijvingen kan verschillen. Motiveer deze selectie en het gekozen detailniveau in het MER.

⁶ Geef aan of het bijvoorbeeld gaat om vernietiging van leefgebied door ruimtebeslag, verstoring door licht en geluid, verdroging of vernatting door verandering van de waterhuishouding, versnippering door doorsnijdingen of barrièrewerking of vermesting en verzuring door deposities van stikstof.

of plan alleen doorgang kan vinden als de zekerheid wordt verkregen dat de natuurlijke kenmerken niet worden aangetast, of de zogenaamde ADC-toets⁷ met succes wordt doorlopen. Geef, als deze zekerheid niet kan worden verkregen, aan of met aanpassing van het voornemen deze zekerheid wel kan worden verkregen.

Ecologische hoofdstructuur

Een groot deel van het plangebied is ook aangewezen als Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Beschrijf de daarvoor geldende 'wezenlijke kenmerken en waarden'. Onderzoek welke gevolgen het initiatief op deze actuele en potentiële kenmerken en waarden heeft. Beschrijf in het MER, indien aan de orde, welke EHS-doelen met het voornemen worden gediend. Als het voornemen in de EHS plaatsvindt geldt het 'nee-tenzij' regime. Voor combinaties van projecten kan op basis van de EHS-spelregels onder voorwaarden sprake zijn van de EHS-saldobenadering. Geef aan hoe het 'nee-tenzij' regime en de EHS-saldobenadering provinciaal is uitgewerkt en of het voornemen binnen deze voorwaarden past. Geef, in geval van herbegrenzing en saldobenadering van de EHS, aan op welke wijze de natuurwinst binnen de gebiedsontwikkeling geborgd is / wordt.

4.2.3 Soortenbescherming

Beschrijf welke door de Flora- en faunawet beschermde soorten te verwachten zijn in het plangebied, waar zij voorkomen en welk beschermingsregime voor de betreffende soort geldt.⁸ Ga in op de mogelijke gevolgen van het voornemen voor deze beschermde soorten en bepaal of verbodsbepalingen overtreden kunnen worden, zoals het verbod op het verstoren van vaste rust-, broed- of verblijfplaatsen. Geef indien verbodsbepalingen overtreden kunnen worden aan welke invloed dit heeft op de staat van instandhouding van de betreffende soort. Geef aan voor welke beschermde soorten de integrale gebiedsontwikkeling nieuwe kansen biedt en voor welke beschermde en bedreigde soorten(groepen) voor een vergunbaar uitvoeringsgereed plan aanvullende inventarisaties uitgevoerd moeten worden.

Maak duidelijk hoe door zonering, een adequate recreatieve padenstructuur en (al dan niet seizoengebonden) handhaving, de beleving en recreatief medegebruik (door specifieke groepen recreanten) mogelijk is zonder onaantoonbare aantasting van beschermde soorten.

4.3 Landschap en beleving

Geef een beschrijving van het bestaande landschap en de onderscheiden elementen en -waarden daarin met een visualisatie daarvan op kaart, als basis voor de effectbeschrijving. Beschrijf hoe de nieuwe activiteiten optimaal landschappelijk ingepast kunnen worden, aan-

---

⁷ Dit houdt op grond van art. 19g en 19h van de Natuurbeschermingswet 1998 respectievelijk in:

- A: zijn er Alternatieve oplossingen voor een project of handeling? inclusief locatiealternatieven.
- D: zijn er Dwingende redenen van groot openbaar belang waarom het project toch gerealiseerd moet worden?
- C: welke Compenserende maatregelen worden getroffen om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000 bewaard blijft?

⁸ Op grond van de Flora- en faunawet en de daarop gebaseerde algemene maatregelen van bestuur en ministeriële regelingen bestaan er vier verschillende beschermingsregimes. Welk regime van toepassing is, is afhankelijk van de groep waartoe de soort behoort. Er wordt onderscheid gemaakt tussen de volgende categorieën: tabel 1 (algemene soorten), tabel 2 (overige soorten), tabel 3 (Bijlage IV Habitatrictlijn- / bijlage 1 AMvB-soorten) en vogels.

sluitend op de landschapskarakteristieken van de hele Brabantse Wal. Maak inzichtelijk hoe het voornemen bijdraagt aan een grotere ruimtelijke kwaliteit op basis van het plandoel 'herstellen en versterken van het landschap vanuit de huidige potentie'. Presenteer daartoe visualisaties van de toekomstige inrichting. Bij het voornemen is, uitgaande van de huidige situatie, sprake van een omvangrijke landschappelijke ontwerpogave. Het begrip 'Landschap' dient daarbij ruim opgevat te worden. Naast de feitelijke verschijningsvorm van reliëf en begroeiing gaat het ook om het inzichtelijk maken van de geologische opbouw, de geschiedenis van ontginning en gebruik, en van de natuurwaarden die dat oplevert. Ook de situering en inpassing van nieuwe functies, zoals de woningen, de straten en het hotel, maken onderdeel uit van dit thema.

4.4 Water

Beschrijf de mogelijke gevolgen voor de waterhuishouding van de aanleg van woningen, hotel en aardkundig monument, en de sanering van diepere olievertreiniging. Geef aan in hoeverre deze gevolgen kunnen doorwerken op de kwaliteit van bestaande en beoogde natuurwaarden in en buiten het plangebied. Houdt daarbij rekening met de gevolgen van de verminderde onttrekking bij de winning door Evides. De Commissie verwacht dat het door de vele schijngrondwaterspiegels lastig is de gevolgen van het voornemen voor de waterhuishouding in het gebied precies te voorspellen. Geef daarom aan op welke wijze de daadwerkelijk optredende effecten gemonitord zullen worden en welke maatregelen 'achter de hand' beschikbaar zijn om eventuele negatieve gevolgen na realisatie nog te kunnen mitigeren.

Geef aan op welke manier de autonoom plaatsvindende reductie van de grondwateronttrekking door Evides de waterhuishouding bij het voornemen zal beïnvloeden en welke (naji-) effecten daarvan te verwachten zijn.

Geef aan in hoeverre met een 'slimme' ruimtelijke invulling van de herplantplicht nog steeds een zo groot mogelijke vernatting van het gebied kan worden bereikt.

Geef aan welke mogelijkheden bestaan voor het benutten van het grondwater voor WKO en welke risico's dit eventueel oplevert voor de kwaliteit van het grondwater. Maak daarnaast duidelijk hoe de sanering van nog aanwezige diepere olievertreiniging ter plaatse van het fabrieksterrein zal worden opgelost.

4.5 Bodem

Presenteer op kaart en een serie dwarsprofielen de bodemopbouw van het gebied. Geef aan waar de gelaagde bodemopbouw nog nagenoeg ongestoord is, waar afgegraven is en waar door dichtschuiven verstoring heeft plaatsgevonden. Gebruik deze informatie om de situering en uitvoering van woningen, hotel, bijzondere habitattypen en aardkundig monument te verantwoorden. Geef aan in welke mate voor de bouw van woningen, hotel en aardkundig monument of de realisering van natuur de bodem moet worden ontgraven en wat daarvan de versturende invloed is op de bodemopbouw (gelaagdheden). Beschrijf in welke mate de in het plangebied aanwezige rivierduinen nog gaaf zijn en welke effecten het voornemen daarop zal hebben.

5. Overige aspecten

Voor de onderdelen 'vergelijking van alternatieven', 'leemten in milieuinformatie' en 'samenvatting van het MER' heeft de Commissie geen aanbevelingen naast de wettelijke voorschriften.

BIJLAGE 1: Projectgegevens reikwijdte en detailniveau MER

Initiatiefnemer: Woningcorporatie Vestia

Bevoegd gezag: de gemeenteraad van Woensdrecht

Besluit: over het bestemmingsplan

Categorie Besluit m.e.r.: plan-m.e.r. vanwege passende beoordeling

Activiteit: het terrein van de voormalige zandgroeve en kalkzandsteenfabriek Boudewijn in Ossendrecht in de komende jaren transformeren tot een landschappelijk waardevol natuurgebied, gekoppeld aan de bouw van maximaal 75 woningen, een hotel en een aardkundig monument ter ontsluiting van de Brabantse Wal.

Procedurele gegevens:

ter inzage legging van de informatie over het voornemen: 12 januari t/m 23 februari 2012

adviesaanvraag bij de Commissie m.e.r.: 31 januari 2012

advies reikwijdte en detailniveau uitgebracht: 24 april 2012

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

Ir. J.J. Bakker

Dr. G.P.J. Draaijers (secretaris)

Ir. J.H.J. van der Gun

Ir. W.H.A.M. Keijsers

Drs. L.H.J. Verheijen (voorzitter)

Werkwijze Commissie bij advies reikwijdte en detailniveau:

In dit advies geeft de Commissie aan welke onderwerpen naar haar mening behandeld dienen te worden in het MER en met welke diepgang. De Commissie heeft de hierna genoemde informatie van het bevoegde gezag ontvangen. Deze informatie vormt het uitgangspunt van haar advies. Om zich goed op de hoogte te stellen van de situatie heeft de Commissie een locatiebezoek afgelegd.

Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie www.commissiemer.nl op de pagina *Commissie m.e.r.*

Betrokken documenten:

De Commissie heeft het volgende document betrokken bij haar advies:

- Notitie reikwijdte en detailniveau Groeve Boudewijn, Tauw, 5 december 2011;

De Commissie heeft daarnaast kennis genomen van een aantal zienswijzen en adviezen, die zij van het bevoegd gezag heeft ontvangen. Zij heeft deze, voor zover relevant voor m.e.r., in haar advies verwerkt.

**Advies over reikwijdte en detailniveau van het
milieueffectrapport Herinrichting van de
Groeve Boudewijn, gemeente Woensdrecht**

ISBN: 978-90-421-3493-5

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Arthur van Schendelstraat 800 Utrecht

T 030 - 234 76 66

F 030 - 233 12 95

E mer@eia.nl

w www.commissiemer.nl

